

Уляна так довго наважувалася, що мовчала майже весь ранок. Смажила яєчно, мила підлогу в кухні, хекаючи, начищала ванну. І не відповідала домашнім ані слова. Коли вона заговорить, вони дізнаються її таємницю, і тоді доведеться мати справу з тим, що буде далі. А залишатися з ухваленим рішенням на самоті так приємно і впевнено...

Та нарешті треба було вже кликати всіх до сніданку, а вона ж затялася.

Гальмувало ще й те, що Уляна геть забула слово «сніданок». Знаєш слово, а воно випаровується, як легкий туман. І живи без нього. Починати з такого провалу не хотілось. І Уляна потай прокралася до комп'ютера, аби подивитись у словнику.

— Снідати! — покликала, просунувши голову в двері доччиної кімнати.

— Что?

Маша була не в гуморі — вранці таке дуже часто траплялося. Вона щось учила, встромивши у вуха навушники, була бліда і знервована. Уляна з полегшенням подумала, що дочка її просто недочула.

Та й яка різниця, якщо, жбурнувши папери в куток, встала й пішла на кухню.

— Мама, я же говорила, это не ем!

— Тоді чому б тобі не приготувати собі самій...

Уляна знову забула слово «сніданок». Та й біс із ним, і так усе зрозуміло.

Дочка подивилася здивовано, але нічого не сказала.

— Ешь что дают, — тут уже в кухню зазирнув батько — В'ячеслав, огрядний чоловік із великими руками й дуже об'ємними підборіддями. — В этом доме не перебирают. Уля, что у нас на завтрак?

— Яєчня, овочевий салат, — пошепки пробелькотіла Уляна. — Булочки.

— Я что-то стал плохо слышать. Маша, мой руки. В этом доме...

— Демократии нет, — озвалася Маша насмішкувато. — Папа, ты всегда это говоришь. Ты помнишь, сколько мне лет?

— Конечно, шестнадцать. Маленькая совсем, — швидкий «цмок» у каштанову маківку. — Вот будешь сама зарабатывать, тогда и выступи.

— Мама зарабатывает, — сказала Маша, виловлюючи з овочевої мішанки огірки.

— На булавки, — реготнув В'ячеслав. — Уля, так где завтрак?

— Зараз.

Батько й дочка презирнулися. Здається, уперше за довгі дні між ними встановилося щось схоже на єднання.

— Уля, ты можешь говорить нормально? Я ничего не понимаю, что ты бормочешь.

Уляна мовчки гепала на скляний стіл тарілки, різала сир.

— Булочки пригорели. Мне кажется, завтра у нас будет черный хлеб с угольком. Ладно хоть посолить не забыла...

Маша мовчки їла — тільки салат. От уже ці підлітки.

— Уля, — жестикулюючи виделкою, цікавився В'ячеслав. — А что, собственно, случилось?

Маша пирснула в тарілку.

— У тебя бунт или ты на спор? Или тебя Оксана Юрьевна укусила?

— Я просто так хочу. А що?

— Да ничего, я просто не знал, что твое новое хобби — национализм.

— Ну хотя б я не валандаюсь до опівночі й не хожу до жінок льогкой поведінки, коли у мене дочка-підліток, і я вобще... Машо, вуха закрой.

— Вы бы хоть мову выучили для начала, а потом на ней разговаривали. Льогкой...

— Я пошла. Ешьте сами свои углеводы, орите друг на друга, достали.

Двері в коридорі гучно хряснули.

Чоловік мовчки встав, жбурнув ніж та виделку — і так само мовчки пішов. У нього був свій кабінет — близько до кухні, щоб Уляна якнайшвидше приносила чай, коли буде потреба. Там і зачинився.

Уляна залишилася сама. Переживати своє ганебне «вобще», зіпсутий ранок і бажання кудись подітися з цього дому.

День почався так собі, а продовжувався якось геть незграбно, наче котилася розхитана тарадайка, обдаючи водою з калюж саму себе. Вітатися з бабусями біля під'їзду вона не наважилася — кинула коротке «здрасьць», ті пробубоніли «здравствуйте, Уленька, как Машенька», відповіді не дочекалися. Хустка червона газова, сива перманентна завивка, хустка в горошок, сива зачіска-гулька з бантом на всю потилицю.

Біля металевих воріт базару Уляна уявила собі чоловікові насмішкуваті очі. І як кривився його рот, коли хтось поруч був неправий і вперто відмовлявся усвідомлювати це. Вона часто подумки говорила з чоловіком — точніше, уявно слухала його уявні монологи. «А что? Твоя ммм... акція завершена? Ну и отлично».

Скляні й фанерні будки з картоплею, джинсами, отрутою для тарганів, рибальським знаряддям і пультами для телевізорів скупчилися на гарячому асфальті й наче злиплися до купи. Уляна Миколаївна пірнула в цей розпечений океан, розмотуючи полотняні сумки для покупок.

— Кіло огірків. *

— Ч-то? — продавчиня хитнула вибіленою неживою зачіскою. Уляна чомусь так втупилася в її обличчя, що побачила розсіпані під очима порошинки туші або тіней — той особливий смокі айс, який роблять собі любительки накласти шарів зо п'ять косметики і трохи порівняти зверху. — Не слышу.

— Огірків, — уперто повторила Уляна. — Кіло, — і для переконливості тицьнула пальцем у коробку з огірками, соковито-зеленими й колючими.

В'ячеслав Леонідович визнавав тільки молоко та сметану з базару, і постачати їх мала саме Уляна. Тому далі — у приземкувату будівлю критого ринку, де пахло кислим молоком, сирим м'ясом, гуло, мов у вулику, а світло крізь немиту скляну покрівлю проливалось теж трохи бруднувате.

— Осторожно! — ці слова заскочили Уляну водночас із болем — гуркотливий металевий возик штовхнув її, мало не видерши з рук торби з овочами.

Пишна немолода жінка, що не вимовляла звук «р», і в якій Уляна завжди брала молочне, не прийшла.

Довелося перекуштувати сметану в трьох чи чотирьох інших. Нарешті визначилась.

— У вас така красивая мова. Вы со Львова? — люб'язно запитала продавчиня, перераховуючи кілька жовтуватих монет по п'ятдесят копійок — шур-шур пальцем по клейонці.

— Та ні, месна, — сказала Уляна Миколаївна й зашарілась від цього «месна» так, наче вчителька української мови, напівзабута, але могутня Любов Іванівна, щойно тицьнула нігтем із облізлим рожевим лаком у її зошит.

— Поговорите еще, у вас так красиво получается. У нас не услышишь такого. А то некоторые, — вона нахилилась вперед і усміхнулась. — Коверкают.

— Та...

— Не забудьте сдачу.

Сметана розбилася за кілька кроків до під'їзду — велика прохолодна скляна банка вислизнула з рук, коли Уляна намагалася незграбно перекласти покупки зручніше, а пакет почав повільно рватись.

Часу залишалось тільки занести торби, відмити ноги від сметани й стрімголов бігти на метро.

Звісно, вона забула картку вдома, звісно, у гаманці була сотня й жодної дрібної купюри. Звісно, час спливав, а спина пітніла. Уляна дивилася на автомати з продажу квитків і розуміла: нікуди не поїде, якщо не знайде людину, котра б розміняла гроші. Разом із нею тинялося ще двійко таких самих невдах — дівчина з довгою рудою гривкою й літній чоловік у картатій сорочці.

Люди проходили повз, і Уляна запанікувала. Вона раз по раз озиралась, роздивлялася ряди автоматів, турнікети, жінку з високою зачіскою за столом

чергової — так, наче все це мало допомогти їй, якщо дивитися достатньо уважно.

— Вибачте, у вас... не знайдеться...

Хтось провів дівчину — можливо, приятель, бо далі сходами вони почимчикували разом. Літній чоловік роздратовано пішов, штовхнувши Уляну, хоча місця довкола було достатньо. Вона почувалася людиною, яку сьогодні всі мають штовхати, так що врешті навіть недочула слів своєї рятівниці — однолітки зі спортивним рюкзаком. Це була огрядна жінка, з ямочками на круглих щоках, у довгій спідниці й кедах.

— Женщина, вы слышите? Я вас проведу?

— О, дякую... дякую..

— Вы со Львова?

Турнікети пропустили обох, і картка зникла в кишені спортивної куртки рятівниці.

— Львов такой хороший город, особенно копальня кавы. Мы там были со старшей дочкой.

Балакуча рятівниця не відставала, забігла в той самий вагон останньою, адже двері вже зачинялись. На щастя, у вагоні метро зазвичай так шумно, що ані слова від неї Уляна більше не чула, тільки вдячно всміхалася.

Велика обшарпана будівля з безкінечними лункими вестибюлями, закинутим гардеробом на багато місць і полірованими панелями вздовж облуплених коридорів зустріла її, як завжди, похмуро. Час було вносити кошти, тому Уляна й приїхала так рано. Вона завжди хибила повз потрібний кабінет — такі самі дерматинові двері вели до адвокатської контори, де секретарка вже давно дивилась на Уляну з осудом. От і зараз — влетіла до стіни, завішаної білими і блакитними грамотами в рамках, упіймала